
TYPES INTELLECTUELE EIGENDOM EN HOE ZE TE BESCHERMEN

Geert Hebbrecht - Centexbel Gent

Veel esthetisch aantrekkelijke Vlaamse textielproducten hebben een hoogtechnisch karakter. Bedrijven stoppen veel energie in het ontwikkelen van vernieuwende

producten. Dit streven naar vernieuwing heeft geleid tot de opbouw van een grote kennispoel in de Vlaamse textielbedrijven. Het blijvend verder opbouwen

van nieuwe textielkennis en deze omzetten in succesvolle producten is belangrijk voor de verankering van de textielindustrie in Vlaanderen. Een textielproduct laat zich echter relatief

eenvoudig ontleden. Dit opent de weg voor namaak. Goedkope namaak drukt de marktprijs, wat verhindert dat bedrijven hun R&D-inspanningen valoriseren, wat op zijn beurt tot gevolg kan hebben dat de R&D-middelen beperkt worden. Het doordacht aanwenden van de beschikbare mechanismen om de opgebouwde intellectuele eigendom (IE) van het bedrijf te beschermen is bijgevolg van groot belang. Voor de textielsector kunnen volgende types intellectuele eigendom van commercieel belang zijn:

1. octrooi of patent,
2. model of tekening,
3. merknaam.

1. Het octrooi

Een octrooi of patent is een tijdelijk exclusief recht op de exploitatie van een uitvinding, dat door de overheid wordt verleend in ruil voor het bekendmaken van die uitvinding. Het centrale idee achter octrooien is het gelijktijdig beschermen van uitvindingen en het bevorderen van nieuwe ontwikkelingen. Opdat een octrooiaanvraag toegekend kan worden, moet de uitvinding voldoen aan volgende voorwaarden:

A. Nieuwheid

Nieuw zijn betekent hier: nog niet eerder publiek gemaakt, ongeacht de manier waarop dit is gebeurd. Dit kan via een ander octrooi zijn, via een presentatie of zelfs mondeling. Interessant om weten is ook dat nog niet gepubliceerde octrooi-aanvragen hier ook onder vallen. Uitzondering hierop is de publicatie van de uitvinding door derden met de intentie de octrooiaanvraag te saboteren (industriële spionage).

B. Uitvinderwerkzaamheid

De octrooiaanvraag dient (minimum) één inventieve stap te bevatten. De uitvinding moet met andere woorden het resultaat zijn van uitvinderwerkzaamheden en mag geen toevallige vondst zijn. De vinding van nieuwe ertsen, nieuwe species (flora & fauna) zijn bijgevolg niet octrooieerbaar.

C. Industriële toepasbaarheid

De uitvinding moet werkbaar zijn. Dit betekent niet dat ze op het moment van de aanvraag reeds effectief moet

werken. Het houdt wel in dat ze een redelijk perspectief moet bieden op industriële realiseerbaarheid. Uitvindingen die duidelijk in strijd zijn met bijvoorbeeld algemeen erkende natuurwetten kunnen niet gepatenteerd worden.

D. Toelaatbaarheid

Dit betekent dat de uitvinding niet mag indruisen tegen de maatschappelijk aanvaarde normen en waarden. Een octrooi kan slaan op een product of (technisch) proces. Algemene werkwijzen (zoals business modellen) zijn niet octrooieerbaar.

Als octrooihouder geniet men gedurende een bepaalde termijn het recht om iedere derde te verbieden de uitvinding te gebruiken of na te maken. Dit recht dient echter door de houder afgedwongen te worden en wordt niet automatisch beschermd door de overheid.

Octrooiwetgeving is een nationale materie. Zowel de aanvraag, toekenning of weigering als verdediging van octrooien gebeuren in principe dus nationaal. Om alvast de aanvraag te vereenvoudigen, indien in een groot aantal landen een octrooi wordt aangevraagd, zijn een aantal mechanismen in het leven geroepen.

Bedrijven gesitueerd in landen die onder de European Patent Conventie (EPC) vallen (dit zijn EU, Zwitserland, Turkije) kunnen een Europese octrooiaanvraag indienen voor bescherming in de landen onder het EPC. Een wereldwijde aanvraag is eveneens mogelijk via de World Intellectual Property Organisation (WIPO). In de praktijk betekent dit dat een van de grote octrooibureaus in de wereld (USPTO, EPO of JPO) de aanvraag behandelt en de andere octrooibureaus deze overnemen.

Een Belgische octrooiaanvraag lijkt op zich weinig zin te hebben vanwege de beperkte geografische omvang, maar biedt toch een aantal voordelen. Een eerste voordeel is dat de kostprijs zeer laag ligt. Daarenboven biedt deze aanvraag de mogelijkheid de octrooiaanvraag ook na indienen te vervolledigen en (beperkt) bij te sturen. Bijkomend bestaat ook de mogelijkheid het patent (binnen de twaalf maanden na aanvraag!) verder uit te breiden (Europees, wereldwijd). Deze

periode laat toe de commerciële mogelijkheden van het patent beter in te schatten alvorens een (duur) Europees of wereldwijd octrooi aan te vragen. Indien de aanvraag niet wordt verdergezegt, kan desgewenst bekomen worden dat de octrooiaanvraag niet wordt gepubliceerd. Dit is ook een methode om de looptijd van een octrooi wat te rekken (deze vangt aan bij indienen van de aanvraag).

Naast de aanvraag is eveneens de verdediging tegen inbreuken een nationale materie. De mogelijkheden voor een procedure op Europees niveau beperken zich momenteel tot een centrale oppositie die dient gevoerd te worden binnen negen maanden na de toekenning van het octrooi. Het aanvechten van inbreuken blijft een nationale materie. De installatie van een 'EU patent court system' blijft voorlopig (nabije?) toekomstmuziek.

Binnen de octrooiaanvraag zijn de conclusies ('claims') van groot belang. Zij vormen de basis voor het al dan niet toekennen van een octrooi en voor het vaststellen van eventuele inbreuken. Het correct opstellen van een octrooiaanvraag is bijgevolg van groot belang. Gespecialiseerde bureaus bieden hierbij ondersteuning. De lijst van erkende octrooigemachtigden in België is online beschikbaar via de website van het FOD-Dienst Intellectuele Eigendom.

Daar waar het eigen octrooi bescherming van de eigen uitvinding biedt, kan de informatie uit octrooien van derden interessant zijn. Het European Patent Office (EPO) heeft een zeer overzichtelijke zoekmachine ontworpen die vrij raadpleegbaar is (<http://be.espacenet.com>).

2. Tekening of model

Een tekening of model is het uiterlijk van een product of deel ervan. Een tekening slaat op een tweedimensionaal en een model op een driedimensionaal artefact. Het uiterlijk wordt afgeleid uit de kenmerken van de lijnen, de omtrek, de kleuren, de vorm, de textuur of de materialen van het voortbrengsel zelf of de versiering ervan.

Om ingeschreven te kunnen worden in een register, zij het in het modellenregister van de Benelux, in dat van de Europese Gemeenschap (EU) of in het

internationaal modellenregister, moet het ingediende model nieuw en onderscheiden zijn. Met de term 'onderscheiden' wordt bedoeld dat het ontwerp een eigen herkenbaar karakter moet hebben.

Modellen worden eerder niet dan wel geregistreerd. Om de nieuwigheid van een model of tekening te achterhalen, is er naast een zoektocht in modellendatabanken dan ook kennis van de sector noodzakelijk. Binnen het EU-grondgebied geniet elk model en elke tekening automatisch, dus ook zonder registratie, een bescherming gedurende een periode van drie jaar na (aantoonbare) publicatie. Binnen de Benelux kunnen modellen of tekeningen gedeponereerd worden via het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BBIE); Europese modellen kunnen online gedeponereerd worden via de site van het OHIM (Organisation for the Harmonisation in the Internal Market): <http://oami.europa.eu>

Binnen de Benelux kan men een model registreren vanaf 108 euro; Europees vanaf 350 euro. De beschermingsperiode voor een model bedraagt vijf jaar indien geregistreerd en drie jaar na openbaar maken voor een niet-geregistreerd model. De bescherming van een

geregistreerde model/tekening kan telkens met vijf jaar verlengd worden tot een maximum van 25 jaar.

3. Merknaam

Naast de technische kenmerken en het uiterlijk, kan de merknaam van een product een sterke commerciële troef zijn. Het begrip 'merk' wordt ruim geïnterpreteerd als 'alle tekens die dienen om de producten of diensten van een onderneming te onderscheiden'.

De meest voorkomende merken zijn ofwel:

- woordmerken: de naam waaronder een product of dienst op de markt is,
- beeldmerken: logo's en etiketten, maar ook bijvoorbeeld woorden in een speciaal lettertype of in een speciale opmaak (een logo waarin een naam voorkomt).

Daarnaast onderscheidt men ook vormmerken, kleurmerken of klankmerken.

Anders dan voor een model of tekening dient een merk geregistreerd te worden om beschermd te zijn. Dit is niet zozeer noodzakelijk om het merk zelf te vrijwaren, maar vooral om misleidende analoge merken die erop uit zijn te profiteren van bekende merknamen, te vermijden.

Een merknaam is registreerbaar op Benelux-vlak via het BBIE; op EU-vlak via OHIM of internationaal via het WIPO. Samen met de territoriale uitbreiding neemt uiteraard het prijskaartje hiervoor toe. Een merknaam kan men binnen de Benelux reeds laten vastleggen vanaf 240 euro; Europees bedraagt het basisbedrag 900 euro (bij online-registratie). De beschermingsperiode loopt over tien jaar, maar kan, uiteraard tegen betaling, verlengd worden.

Meer informatie over het beschermen van een merknaam vindt u op <http://www.boip.int/nl/merken/introduction.html> (Benelux), <http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/CTM/index.en.do> (Europees) of <http://www.wipo.int/amc/en/trademark/> (Internationaal).

Voor verdere inlichtingen betreffende IE kunt u ook steeds contact opnemen met de octrooiencel binnen Centexbel: Technologiepark 7
BE-9052 Zwijnaarde
Geert Hebbrecht
Tel.: 09 243 82 48
E-mail: gh@centexbel.be
en
Philippe Lemaire
Tel.: 087 32 24 33
E-mail: pl@centexbel.be
Website: www.centexbel.be